

Europa kan
zoveel beter

Jij beslist!

Programma Groen!
voor de
Europese verkiezingen 2004

Uitgebreid programma

Voorwoord

De Europese Unie staat aan de vooravond van een belangrijke uitbreiding en een Europese grondwet. Dit kan een belangrijk kantelmoment worden voor Europa. De Europese burgers verdienen een beter Europa. Een Europa dat breekt met een kortzichtige economische opbodpolitiek waarin landen elkaar beconcurreren op het vlak van sociale en ecologische bescherming om toch maar een groter stukje van de vrije markt binnen te halen. Een Europa dat breekt met de wedijver tussen nationale staten, die soms meer bezig zijn met hun vergane glorie dan met een slagkrachtig Europees beleid.

De Groenen willen een ander en beter Europa. Milieuvervuiling stopt immers niet aan de grenzen van een nationale staat. En als je de economie op een Europese schaal organiseert, dan mag de sociale bescherming niet achterblijven. Hoe ziet zo'n Europa eruit?

- We willen een echte stap vooruit naar een sociaal-ecologisch duurzame samenleving. Alle inwoners van de grote EU verdienen dezelfde ecologische en sociale bescherming. Europa moet meer zijn dan een grote markt, in de greep van een concurrentiële logica.
- We willen een Europa dat niet enkel gestuurd wordt door nationale belangen, maar kiest voor een volwaardige federale structuur.
- We willen een einde maken aan het zogenaamde 'democratisch deficit', dat er vooral in bestaat dat nationale lidstaten verhinderen dat de EU een echt sociaal beleid kan ontwikkelen, en beletten dat parlementaire controle mogelijk is op Europees of nationaal niveau. De grondwet vormt hier een unieke kans.
- We willen dat de EU een mondiale voortrekker wordt voor een andere globalisering. Een Europa dat door een gedurfd groen beleid levenskwaliteit kan garanderen voor iedereen met een veel kleiner milieubeslag. Een Europa dat zo kiest voor 'ecologische rechtvaardigheid' en eerlijke kansen op ontwikkeling biedt aan het Zuiden.

Een ander en beter Europa is wel degelijk mogelijk, als we ervoor kiezen. Daarom is het nodig dat de positieve politieke krachten in Europa versterkt worden. Met de oprichting van een Europese partij hebben de Groenen bewezen dat zij aan zo'n project voor een ander en beter Europa willen werken. Jij hebt de macht om voor zo'n Europa te kiezen, door ervoor te zorgen dat Groen! in het Europees Parlement vertegenwoordigd is.

Vera Dua, voorzitter Groen!

Inleiding

Een beter Europa kan niet zonder Groenen

De Europese Unie (EU) staat voor belangrijke uitdagingen. Nu de verdere uitbreiding van de Unie nog voor de Europese verkiezingen een feit is en er een ontwerp voor een Europese grondwet klaar ligt, is het duidelijk wat er op het spel staat. Kan de EU meer worden dan een club van rijke West-Europese landen? Kan de EU uitgroeien tot een volwaardige democratische structuur, die mens en milieu minstens even belangrijk vindt dan markt en munt? Kan de EU een sociaal-ecologisch tegengewicht vormen tegenover een eenzijdige economische globalisering? Dat zijn de vragen voor de Europese politiek de volgende jaren. Voor de Groenen ligt dat antwoord niet in minder, maar wel in een beter Europa.

De Groenen hebben altijd een positief-kritische houding gehad tegenover de EU. Onze houding is dus niet ingegeven door een afkeer van Europese politieke samenwerking. In een wereld waar de economie zich steeds meer op mondiale schaal organiseert, is er nood aan een goed sociaal-ecologisch beleid op een voldoende grote schaal. Individuele landen zijn onvoldoende in staat een sterk politiek antwoord te bieden. En daarom is er nood aan een sterker en beter Europa. Want als de EU nu een veel te weinig uitgebouwd sociaal beleid heeft, dan is dat omdat heel wat lidstaten niet bereid zijn de EU zo'n rol te laten spelen. Als het nog steeds mogelijk is dat één land vooruitgang op sociaal vlak kan blokkeren, dan is dat ook omdat heel wat politieke groepen de spelregels voor de besluitvorming niet willen wijzigen. Een ander en beter Europa is dus wel degelijk mogelijk. Maar of het er ook komt, hangt in grote mate mee af van de keuzes die de Europese kiezers maken.

Europa kan evenwel maar echt werken als het de steun krijgt van de Europese burgers. En ook hier hebben de lidstaten een grote verantwoordelijkheid. De uitdaging is dubbel. Enerzijds is het belangrijk dat de EU op efficiënte en democratische wijze kan werken. Een grotere Unie kan niet functioneren met de spelregels van een veel kleinere organisatie. Anderzijds is het ook nodig dat de EU een echt gemeenschappelijk beleid kan uitbouwen in die domeinen waar dat tot nu toe te weinig gebeurde, zoals het sociale domein. Enkel op die manier zullen de Europese burgers ook echt ervaren dat Europa meer is dan markt en munt. Het zijn de lidstaten die de sleutel in handen hebben. En daarom is het belangrijk dat we die politieke krachten versterken die een sterker en beter Europa willen.

Groen! is er trots op deel uit te maken van een zelfbewuste Europese groene partij. De Europese Groenen hebben, met de oprichting van een gemeenschappelijke Europese groene partij, op 22 februari 2004 in Rome, duidelijk aangegeven dat ze voorop lopen bij die politici die een ander en beter Europa willen. Milieuvervuiling stopt niet aan nationale grenzen, dus moet er ook een sterk Europees milieubeleid zijn. Wie de onrechtvaardige Noord-Zuid-verhoudingen wil aanpakken, zoekt mee oplossingen voor de grondstoffen- en energievervlindende consumptiepatronen in de rijke industrielanden. Wie een politiek antwoord wil op doorholeconomie, die steeds minder op mensenmaat functioneert, kiest ook voor een sterk Europees sociaal beleid. De Europese Groenen hebben gekozen voor een politiek die ook de rechten van de toekomstige generaties en mensen aan de andere kant van de planeet garandeert. Wie een beter Europa wil, heeft er alle belang bij dat die stem luid weerklinkt in het Europees Parlement. Daarom is een sterke groene delegatie in het Europees Parlement absoluut noodzakelijk. Jij beslist!

1. Gezond leven

Wij willen een ecologisch Europa. Er is op milieuvlak al een goed begin gemaakt, maar de strijd tegen de rooibouw op milieu en natuur is nog lang niet gewonnen. De aantasting van het milieu neemt nog altijd toe, de soortenrijkdom gaat achteruit. Ecosystemen als bossen, zeeën en kustzones hebben dringend nood aan meer bescherming. De strijd tegen de achteruitgang van het natuurlijk draagvlak moeten we zeker onverminderd voortzetten. Daarom willen de Groenen de Europese duurzaamheidsstrategie verder uitbouwen. Daarin is plaats voor een Europees afgestemde ecologische landbouw- en verkeerspolitiek, net als voor een strategie voor minder ruimteverbruik en een duurzaam rivier- en bosbeleid. We willen de ontwikkeling van een groene economie. Een duurzaam energiebeleid kan de klimaatverandering tegengaan. De Europese uitbouw van hernieuwbare energie is dan ook een topprioriteit. De EU moet zich ook nog meer opwerpen als drijvende ecologische kracht in de internationale politiek.

Duurzaamheid

Duurzame ontwikkeling mag geen 'apart' beleidsonderdeel zijn. Het komt er vooral op aan het streven naar duurzaamheid te verankeren in het gehele beleid. De EU heeft op dat vlak al enkele eerste stappen gezet, maar er is nog veel werk. Wij willen dat milieuafwegingen een integraal onderdeel worden van alle EU-beleidsonderdelen.

- 1.01 De EU verwezenlijkt duurzaamheid binnen één generatie. Ze legt daarvoor de maatregelen vast in een Groene Agenda 2025.
- 1.02 We willen dat het Europees Parlement erover waakt dat op alle beleidsterreinen rekening wordt gehouden met milieu.
- 1.03 De commissaris voor duurzame ontwikkeling onderwerpt de beleidsvoorstellen aan een duurzaamheidstoets. Milieu-organisaties en ontwikkelingslanden worden bij alle relevante beleidsontwikkelingen betrokken.
- 1.04 De EU bevordert overeenkomsten tussen actoren in de civiele samenleving, zoals milieu- en producentenorganisaties. Als dergelijke overeenkomsten niet tot resultaat leiden, kan een aanpak bij wet worden voorgeschreven.
- 1.05 Invoering van een 'ecosociaal product' als categorie om de kwaliteit van de economie af te meten. Zo kunnen de burgers zien in welke mate de EU ecologische duurzaamheid en sociale rechtvaardigheid bevordert.
- 1.06 Principe van productverantwoordelijkheid verankeren bij de hervorming van het Europese chemicaliënbeleid. Een duurzame chemiepolitiek richt zich op een hoge bescherming van gezondheid en milieu. Consumenten en bedrijven hebben het recht te weten met welke stoffen ze te maken hebben. Het gebruik van dierproeven willen we drastisch beperken door op gecoördineerde wijze gegevens uit te wisselen en door het gebruik van in-vitro tests. De schadelijkste stoffen mogen tegen 2020 niet meer op de markt komen.

- 1.07 De EU dringt vervuilende uitstoot van de industrie verder terug met wetgeving gericht op integraal ketenbeheer en het sluiten van kringlopen. In alle fases van de keten zijn milieugegevens openbaar, onder meer door jaarlijkse milieoverslagen.
- 1.08 Garanties voor GGO-vrije landbouw en –producten.
- 1.09 Ruime uitvoering van de richtlijn voor bedrijfsaansprakelijkheid.
- 1.10 De EU neemt het voortouw om ten aanzien van de transnationale ondernemingen afdwingbare regels omtrent aansprakelijkheid uit te werken op internationaal en Europees niveau.
- 1.11 In het afvalbeleid de terugnameplicht Europees verankeren.
- 1.12 De EU past het systematisch het voorzorgsbeginsel toe.
- 1.13 De wetgeving tegen het dumpen van afval buiten de EU vereenvoudigen, aanscherpen en uitbreiden tot sloopschepen.
- 1.14 Lidstaten hebben het recht om verder te gaan dan de Europese milieuregels, wanneer het aannemelijk is dat die maatregelen een gunstig milieu-effect hebben.
- 1.15 Milieu- en natuurorganisaties moeten toegang krijgen tot het Europees Hof van Justitie.
- 1.16 De EU-instellingen gaan voorop in bedrijfsinterne milieuzorg. Ze kopen groene stroom, produceren met milieukeurmerk en compenseren de milieukosten van vliegreizen.
- 1.17 Instelling van een jaarlijkse prijs voor beste initiatieven voor duurzame stedelijke ontwikkeling.

Energie

Het energievraagstuk is een van de grootste ecologische uitdagingen van de toekomst. Om de klimaatverandering een halt toe te roepen, moet de uitstoot van broeikasgassen drastisch naar beneden. Daarom is er nood aan een duurzaam energiebeleid dat niet langer steunt op fossiele brandstoffen. Zo'n energierevolutie is ook nodig om de landen van het Zuiden een rechtvaardige kans op ontwikkeling te bieden. We willen het energiebeleid dan ook radicaal op het duurzame spoor zetten. Eerste prioriteit ligt bij energiebesparing, energie-efficiëntie en hernieuwbare energiebronnen. We willen dat de EU investeringen bevordert in energie uit zon, wind en biomassa. In 2020 dient 25 procent van de opgewekte energie uit duurzame energiebronnen te komen.

- 1.18 Steun voor hernieuwbare energie. Dat kan onder meer door een totaalplan windenergie voor de Noordzee. We vragen de oprichting van een internationaal agentschap voor hernieuwbare energie en steun voor de bevordering van hernieuwbare energie in ontwikkelingslanden. De Groenen willen een plan om in Europa 10 miljoen zonnedaken te installeren.
- 1.19 Steun voor energie-efficiëntie. We willen een verdubbeling van het aandeel aan warmtekrachtkoppeling tot 18% in 2010. De EU stimuleert energiebesparing en energie-

efficiëntie, onder meer door strikte eisen te stellen aan het elektriciteitsverbruik van apparaten.

- 1.20 Een ambitieus klimaatbeleid. We willen een volledige uitvoering van de Kyoto-verplichtingen, ongeacht de houding van andere landen. Na 2010 dient de EU zich te verbinden tot een reductiedoel voor CO₂ van 30% (2020) en 60% (2040).
- 1.21 De EU bepleit het principe van *equity*: uiteindelijk mag elke wereldburger evenveel uitstoten en bepaalt het bevolkingsaantal van elk land het uitstootplafond.
- 1.22 Voor bedrijven die betrokken zijn in de Europese emissiehandel moeten we ook reductiedoelstellingen vastleggen.
- 1.23 We vragen dat de EU importheffingen legt op energie-intensieve producten uit de Verenigde Staten en andere industrielanden die buiten het Kyoto-Protocol blijven. De opbrengst van de heffingen wordt besteed aan duurzame projecten in ontwikkelingslanden.
- 1.24 Groene fiscaliteit om duurzame energie een steuntje in de rug te geven. Een Europese energieheffing zonder achterpoortjes geeft impulsen voor efficiënte energie-inzet en ontwikkeling van alternatieven. De eerste stappen zijn gezet. Het kan niet langer dat één land alle andere kan blijven verhinderen om vooruit te gaan. Een aanpassing van de besluitvormingsregels moet het mogelijk maken dat een meerderheid van lidstaten kan overgaan tot meer groene fiscaliteit.
- 1.25 Uitstap uit de kernenergie, geflankeerd door een concreet scenario om de capaciteit op te vangen met energiebesparing, energie-efficiëntie en alternatieven. In 2007, na 50 jaar, willen we het huidige Euratom-verdrag stopzetten, en vervangen door een volwaardig energiehoofdstuk in het Europees Verdrag. De uitstap uit de kernenergie geldt ook voor de landen die nu bij de EU komen. Midden- en Oost-Europese landen krijgen steun bij het ontmantelen van kerncentrales en het ontwikkelen van hernieuwbare energiebronnen.
- 1.26 Verder willen we een Europees verbod op de uitvoer van kernafval en de sluiting van de opwerkingsfabrieken van La Hague en Sellafield. Nucleaire stroom moet ook opgenomen worden in de Europese energieheffing. Wat nog aan middelen voor kernenergie wordt besteed, moet gaan naar veiligheid van kerncentrales en kernafval.
- 1.27 Steun voor groene stroom en gas. Een Europese minimumvergoeding voor groene stroom. Vergunningen voor producenten en distributeurs van elektriciteit en gas bevatten voorwaarden inzake milieu, bescherming van kleinverbruikers, reservecapaciteit en schadevergoeding bij stroom- en gasuitval. Wij willen dat investeringen in en afname van energie uit hernieuwbare bronnen en warmtekrachtkoppeling verplicht worden gesteld.
- 1.28 Het EP waakt er mee over dat, in de context van de liberalisering van de energiemarkt in Europa, de liberalisering niet gepaard gaat met een verhoogde energieconsumptie.

Mobiliteit

De economische schaalvergroting binnen een doorholeconomie heeft geleid tot een hoge milieufactuur. Producten worden over duizenden kilometers vervoerd. De toename van het vracht-, auto- en vliegverkeer zorgt voor veel files, inname van schaarse open ruimte en veel

luchtvervuiling. Een uitweg ligt in de uitbouw van een economie die ecologische en sociale kosten niet langer doorschuift maar mee inrekent. Wij willen een mobiliteitsbeleid dat ervoor kiest de meest milieuvriendelijke vervoermiddelen te gebruiken en onnodige verplaatsingen te vermijden. Om te voorkomen dat met de uitbreiding van de Unie de prognose van een stijging van het verkeer met 50% uitkomt, dient het Europese verkeers-, bouw-, ruimtelijk, werkgelegenheids- en verkeersbeleid zich maximaal te richten op het vermijden van verkeer. Voor een duurzaam klimaatbeleid is een goede aanpak van de mobiliteitsvraagstukken noodzakelijk. Aangezien het wegverkeer 20% uitmaakt van de CO₂-uitstoot moet – in het kader van de Kyotoverplichtingen – prioriteit gaan naar die sector bij het klimaatbeleid.

- 1.29 Steun voor schone voertuigen. Over heel Europa willen we dat de EU een CO₂-grenswaarde vastlegt voor personenwagens, met als doel om in 2010 een gemiddeld verbruik van 5 liter en in 2015 3 liter te bereiken. Dieselwagens dienen uitgerust te zijn met een partikelfilter. Een nieuwe norm voor partikeluitstoot dient vastgelegd te zijn tegen 2010 op een niveau dat 1/10 is van de norm tegen 2005 (0,0025 g/km).
- 1.30 Veilig verkeer. Werk maken van een vermindering van het aantal verkeersslachtoffers met 50% tegen 2010. Stapsgewijze invoering van de Intelligente SnelheidsAdaptie (ISA) op Europees niveau. Versnelde verplichte installatie van antidodehoekapparatuur. Verplichte gesloten zij-afscherming voor vrachtwagens. Verbod op te lange vrachtwagens (LZV). Geen verplichting voor gemotoriseerd vervoer om ook overdag met lichten te rijden (dan worden fietsers en voetgangers nog minder zichtbaar).
- 1.31 De juiste ecologische prijs voor het vervoer. Een Europees mobiliteitsmanagement en prijsstelling die de ecologische waarheid uitdrukken. De herziening van de eurovignetregeling vormt een concreet aanknopingspunt hiervoor. Een uniforme energieheffing in Europa, die een eind maakt aan de fiscale bevoordeling van het weg- en vliegverkeer. Opbrengst daarvan gaat naar duurzame vervoermiddelen, en naar klimaat- en gezondheidsbeleid.
- 1.32 Stap over op duurzame vervoerswijzen. Wij willen een ‘milieuverbond’ tussen trein, bus, tram, taxi, fiets en schip om een steeds groter aandeel aan personen- en goederenvervoer over te nemen en ook de overgangen tussen de vervoerssystemen optimaal uit te bouwen. We willen een vermindering van het zwaar verkeer over de weg met 1/3 tegen 2010. Versterkte uitbouw van het vervoer per spoor (een verdubbeling van de hoeveelheid per spoor tegen 2010), in het kader van de transeuropese netwerken. Het Trans Europees Netwerk en de uitbreiding ervan naar de Centraal- en Oost-Europese landen dient te worden onderzocht via een strategische Milieueffectrapportage. Meenemen van fietsen en rolstoelen op nacht- en langeafstandstransport overal in Europa mogelijk en betaalbaar maken. Uitbouw van een Europees fietsnetwerk. Instellen van fietskwaliteitsnormen. Lagere BTW voor verkoop en herstelling van fietsen moet mogelijk blijven.
- 1.33 Een andere luchtvaart. Een Europees verbod op nachtvluchten (met uitzondering van humanitaire vluchten). Samenwerking tussen Europese luchthavens om onderlinge concurrentie tegen te gaan, waardoor we de aanleg van nieuwe start- en landingsbanen kunnen vermijden. Tegengaan van korteafstandsvluchten binnen Europa door een kerosineheffing en BTW op vliegtickets in te voeren, en de bevordering van de uitbouw van een netwerk van snelle treinen. De EU zet zich in voor een wereldwijde kerosineheffing en voor beëindiging van de uitzondering voor lucht- en scheepvaart in het mondiale klimaatbeleid.

- 1.34 Veilige schepen. Verbetering van de veiligheid van het scheepvaartverkeer, door onder meer betere technische standaards, hogere verzekeringsverplichtingen, snellere uitfasering van enkelwandige tankers, betere opleiding en betere controle van de havens.

Biodiversiteit

Als er niet doortastend wordt opgetreden, zullen de volgende jaren steeds meer planten en dieren verdwijnen. Wij willen het verlies aan biodiversiteit stoppen tegen 2010. Onder meer door bescherming van kwetsbare natuurgebieden tegen vervuiling met GGO's, en door de creatie van een Europees natuurnetwerk.

- 1.35 Betere coördinatie van landbouw-, regionaal, verkeers- en milieubeleid tussen de regio's. Onnodige concurrentie tussen regio's tegengaan (b.v. havens). Die coördinatie is onder meer gericht op het tegengaan van hinder door verkeer (b.v. Alpentransit), een werkzame ecologische bescherming tegen hoog water in grote stroomgebieden, Europees natuurnetwerk 'Natura 2000'.
- 1.36 De EU bevordert natuurherstel langs rivieren daar waar overstromingsgevaar een grensoverschrijdende aanpak noodzakelijk maakt.
- 1.37 De EU dient samen met de lidstaten toe te zien op de uitvoering en naleving van de Vogel- en Habitatrichtlijn, en een efficiënt beheer van de Natura 2000-gebieden. Voldoende middelen zijn nodig voor het LIFE-fonds. Meer steun voor het toegankelijk maken van natuur en groen, op ecologisch verantwoorde manier. Wij willen de oprichting van een onafhankelijke helpdesk die steun geeft bij de implementatie van Natura 2000.
- 1.38 De EU zet zich in voor mondiale afspraken over het beheer van bossen, zeeën en oceanen. Deze afspraken betreffen onder meer een mondiaal netwerk van beschermde natuurgebieden.
- 1.39 Uitbreiding van biolandbouw. Steun voor bedreigde nutsdierrassen en cultuurplantensoorten. Via plattelandsontwikkeling meer steun geven aan natuur buiten de reservaten.
- 1.40 Certificering van hout uit duurzame bosbouw. Verbod op import van illegaal gekapt hout. De EU streeft naar afspraken met ontwikkelingslanden over (steun bij) duurzaam bosbeheer en het tegengaan van illegale houtkap. De inzet is om alleen nog duurzaam geproduceerd hout toe te laten op de Europese markt.
- 1.41 De EU zet zich in voor mondiale afspraken over het beheer van bossen, zeeën en oceanen.
- 1.42 De aanpak van watervervuiling wordt onverminderd voortgezet, en – waar nodig – bijgestuurd.

Landbouw en visserij

Wij willen een verdere ombouw van het EU-landbouwbeleid, om te komen tot een multifunctionele landbouw, die sociale, ecologische en economische doelen met elkaar verbindt.

- 1.43 We willen de afbouw van dier- en akkerpremies die meer op 'massa' dan op kwaliteit gericht zijn. Premies willen we verbinden aan kwaliteits-, milieu- en dierenwelzijnsnormen. In de toekomst willen we de helft van de voorziene middelen los van de productie richten op duurzame ontwikkeling van het platteland. Belastinggeld gaat zo niet meer naar overproductie maar naar een duurzame landbouw.
- 1.44 De EU stelt kaders vast voor deze betalingen, nationale en lagere overheden zorgen voor co-financiering en maatwerk.
- 1.45 Steun voor landbouwers die ook bezig zijn met biomassa- en windinstallaties, hernieuwbare grondstoffen en duurzaam toerisme.
- 1.46 Actieprogramma biologische landbouw. Kwaliteitsstandaards en vermarkting verder verbeteren. Regionale kringlopen zijn de eerste doelstelling. Onderzoek en ontwikkeling van biologische landbouwtechnieken. De EU verkleint het prijsverschil tussen gangbare en biologische producten door een heffing op bestrijdingsmiddelen en kunstmest, en door een BTW-vrijstelling voor bioproducten. Streefdoel van dit actieprogramma moet zijn om tegen 2006 op 10% van het grondgebied biologische landbouw te hebben.
- 1.47 Het EU-mededingingsbeleid schept ruimte voor afspraken tussen producenten, supermarkten en (georganiseerde) consumenten, waarbij boeren duurzaam produceren in ruil voor een eerlijke prijs.
- 1.48 Plattelandsvlucht actief tegengaan door steunprogramma's (gericht op diversifiëring), met name in de toetredingslanden.
- 1.49 De lidstaten maken werk van een code van goede landbouwpraktijken en werken criteria voor een goede landbouw- en milieuconditie uit.
- 1.50 De Commissie maakt snel werk van een strategie gericht op de vermindering van de afhankelijkheid van het gebruik van pesticiden. Het pesticidengebruik zou tenminste met 50% moeten verminderen binnen de 10 jaar.
- 1.51 Het Parlement dringt aan op een ambitieuze thematische strategie die een einde stelt aan bodemerosie en de opstapeling van pesticiden en andere stoffen in de bodem.
- 1.52 Geen steun voor GGO's. Garantie voor consumenten dat zij volledig GGO-vrij voedsel kunnen kopen. Zolang er geen duidelijke regels zijn voor heel de EU die de coëxistentie tussen GGO- en niet-GGO-gewassen en de aansprakelijkheid regelen, dient het moratorium op GGO's gehandhaafd te blijven. Voor reeds toegelaten gen-gewassen voert de EU volledige milieu-aansprakelijkheid in. Lidstaten en regio's krijgen de vrijheid te kiezen voor een GGO-vrije landbouw. Wij willen de instelling van GGO-vrije zones in Europa.
- 1.53 De EU stelt een lijst op van de producten die in vee- en visvoer mogen worden verwerkt.
- 1.54 De landbouwhervorming afstemmen op een keuze voor duurzame ontwikkeling binnen het WTO-kader. Dat kan door versterking van duurzame ontwikkeling in de ontwikkelingslanden en door gelijktijdig de kwaliteits-, milieu- en dierenwelzijnsnormen wereldwijd te ontwikkelen en verzekeren. Exportsubsidies willen we afschaffen. In plaats

daarvan gaat er steun naar regionale productie- en marktstructuren in de ontwikkelingslanden.

- 1.55 De EU zet zich in voor de regionalisering van agrarische markten ('regio' staat hier voor b.v. Europa). Alleen voor landbouwproducten uit ontwikkelingslanden stelt zij haar markt open. Daarbij behoudt ze zich het recht voor om de invoer te beperken wanneer de exportlandbouw in ontwikkelingslanden gepaard gaat met grote schade voor milieu, natuur, volksgezondheid of dierenwelzijn, schendingen van mensenrechten of fundamentele arbeidsnormen. Dergelijke handelsmaatregelen worden pas genomen na overleg en een aanbod tot steun, en houden rekening met het ontwikkelingsniveau van de getroffen landen.
- 1.56 Ontwikkelingslanden worden betrokken bij de besluitvorming over Europese voedselveiligheidsnormen en ontvangen steun om eraan te kunnen voldoen.
- 1.57 Bij internationale afspraken over beheer van zeeën en oceanen krijgt kleinschalige seizoens- en kustvisserij voorrang boven industriële zeevisserij. De visserij-akkoorden die de EU sluit met ontwikkelingslanden mogen de bestaansmogelijkheden van de lokale bevolking niet aantasten. De Europese zeevisserijvloot wordt ingekrompen.
- 1.58 We willen visquota en zeedagenregelingen afstemmen op de herstelmogelijkheden van de visstand. De Commissie krijgt eigen inspecteurs en satelliettechnieken voor de controle op illegale vangsten.
- 1.59 De Europese Autoriteit voor Voedselveiligheid wordt op één plaats gevestigd en krijgt eigen opsporingsbevoegdheden.

Consumentenbescherming

De uitgebreide EU dient mondiaal een voortrekkersrol te spelen in de consumentenbescherming. Er mag geen standaardisering naar beneden komen in de uitgebreide EU.

- 1.60 Rechten van consumenten beschermen in het kader van een eventuele liberalisering van publieke diensten. Waterdistributie moet in publiek bezit blijven.
- 1.61 Een Europese wet consumenteninformatie die voorschrijft dat producten informatie bevatten over samenstelling, productiewijze, duurzaamheid en energiegebruik. Er komen proefprojecten rond vermelding van de ecologische voetafdruk.
- 1.62 Er komt een eenduidig milieukeurmerk voor producten. De schoonste producten komen in de laagste BTW-tarief.

Dierenwelzijn

Wij willen een volwaardig beleid, dat uitgaat van een dierenrechtenbenadering. Dieren zijn geen 'producten' en mogen dan ook niet op die manier behandeld worden. We willen een nieuwe impuls geven om op dit vlak echte stappen vooruit te zetten.

- 1.63 Beperking van langeafstandstransporten van dieren tot maximaal 8 uur, zonder herneming van het transport, of 500 km. Zoveel mogelijk overschakelen op transport van karkassen.

- 1.64 Afschaffen van exportsubsidies voor levende dieren.
- 1.65 Intensieve veehouderijsystemen worden uitgefaseerd. De ontwikkeling van huisvestingsnormen wordt versneld. Het fokken van pelsdieren wordt verboden.
- 1.66 Verbod op diermeel in veevoer.
- 1.67 Verbod op stierengevechten.
- 1.68 Algemeen verbod invoer honden-, katten en zeehondenvellen.
- 1.69 Stimuleren van vismethodes die geen dolfijnen en walvisachtigen doden.
- 1.70 Verbod op dwangvoederen van zwemvogels voor foie gras.
- 1.71 Versterking van onderzoek naar alternatieven voor dierproeven. Verplichting van uitwisseling van gegevens om dubbele proeven uit te sluiten. Streven naar een algemeen verbod op dierproeven – in het bijzonder op primaten – voor de cosmetica-, wapen- en tabaksindustrie. (Bij de herziening van directieve 86/609/EEC moet een verbod op gebruik van dieren voor alcohol, tabak, onderwijs en de productie van wapens voorzien worden. Daarbij dient eveneens een verbod op gebruik van primaten voorzien te worden.)
- 1.72 De handel in exotische dieren wordt aan banden gelegd.
- 1.73 Clausule over dierenwelzijn in de EU-grondwet.
- 1.74 Uitbreiding van het protocol over het dierenwelzijn in het Verdrag.
- 1.75 Bijsturing regels van de WTO in functie van dierenwelzijn.
- 1.76 Meer bevoegdheden voor EP inzake dierenwelzijn.

2 Een andere economie en globalisering

Wij willen een sociaal en rechtvaardig Europa. De tegenstellingen tussen rijk en arm binnen de Unie zijn nog steeds te groot. De uitdaging om daaraan iets te doen, wordt nog groter met de uitbreiding van de Unie. Vele vormen van discriminatie blijven bestaan. Die willen we aanpakken. Er worden nog altijd te veel beslissingen genomen ten koste van de toekomstige generaties. De werkloosheid blijft in de meeste EU-landen te hoog. Ook de EU heeft op dat vlak een belangrijke rol te spelen, onder meer bij de uitbouw van een rechtvaardige Europese kennissamenleving. Dat betekent een grondige bijsturing van het huidig economisch beleid, dat te liberaal is. Europa moet zich voluit inzetten voor de rechten van de meest kwetsbaren. Iedereen moet een gelijke toegang hebben tot de publieke goederen. De deelname aan arbeid, opleiding en democratie moet voor iedereen gegarandeerd zijn, net als de levenskansen van de komende generaties. We willen ook een Europa dat haar verantwoordelijkheid opneemt voor meer mondiale rechtvaardigheid en solidariteit, onder meer in de Wereldhandelsorganisatie (WTO), om de negatieve effecten van de globalisering te vermijden. We willen een vredelievend Europa van de mensenrechten, dat opkomt dat sociaal-ecologisch rechtvaardige relaties tussen de verschillende regio's in de wereld. Daarom is er nood aan een gemeenschappelijk buitenlands beleid, dat – op basis van de internationale rechtsorde en niet op basis van het recht van de sterkste – radicaal kiest voor vrede en veiligheid.

Een sociaal-ecologisch duurzame markt

We willen de interne markt op duurzaamheid oriënteren, door duidelijke regels en een pakket aan sociaal-ecologische standaards voor producten en productiewijzen. Goede spelregels, onder meer een scherpere toepassing van het kartelrecht, moeten voorkomen dat grote economische concentraties ontstaan.

- 2.1 Binnen de vrije markt moeten sterke minimumregels gelden. Lidstaten moeten evenwel steeds het recht hebben om een voortrekkersrol in te nemen op het vlak van milieu, gezondheid en consumentenbescherming. Ze moeten daar Europese steun voor kunnen krijgen.
- 2.2 Een goed georganiseerde markt, die sociaal-ecologische kosten niet doorschuift, heeft voordelen voor mensen. Waar publieke dienstverlening of de kwaliteit van die diensten in het gedrang komen, botsen privatisering en deregulering op hun grenzen. Zo moet de waterbedeling in publieke handen blijven. Dit soort elementaire dienstverlening moet door Europese regels gevrijwaard blijven.
- 2.3 De EU dwingt geen liberalisering en privatisering af in de sectoren openbaar vervoer, drinkwatervoorziening, cultuur, onderwijs en gezondheidszorg. In dat verband steunen we het verzet tegen de ontwerprichtlijn over de liberalisering van diensten op de interne markt (voorstel Bolkestein).
- 2.4 De EU bevriest de liberalisering van de post totdat zij waarborgen heeft vastgesteld voor (dagelijkse) universele dienstverlening en betaalbare tarieven.

- 2.5 Een Europese kaderwet garandeert spreiding en bereikbaarheid van banken en postkantoren, ook op het platteland.
- 2.6 De EU ontwikkelt een stappenplan voor de invoering van universele dienstverlening op het gebied van breedbandverbindingen.

Fiscaliteit, begroting en muntunie

Een Europese markt kan niet zonder een betere Europese fiscale politiek. Om die te kunnen verwezenlijken moeten de beslissingen bij meerderheid (en niet bij unanimiteit) kunnen genomen worden, en moet het Europees Parlement medebeslissingsrecht krijgen. Door veto's af te schaffen kan men eindelijk werk maken van Europawijde standaards voor milieufiscaliteit.

- 2.7 Een vereenvoudiging van de financiering van de EU. Het plafond van 1,27% van het BBP blijft behouden. We verkiezen een opening naar een eigen EU-belasting hiervoor in plaats van het huidig bijdragesysteem per lidstaat. Het EP geeft haar goedkeuring aan de afspraken over de eigen middelen, en behoudt volledige bevoegdheid over de hele begroting, met name voor het landbouwbeleid en de financiële meerjarenplanning. Het Europees Ontwikkelingsfonds willen we integreren in de reguliere begroting, maar met garanties dat de middelen uitsluitend voor het verwezenlijken van de internationale ontwikkelingsdoelen kunnen worden gebruikt.
- 2.8 Voor het landbouw- en structuurbeleid is op dit moment een relatief zeer groot aandeel (80%) van de EU-begroting voorzien. Voor belangrijke beleidsdomeinen als buitenlands en veiligheidsbeleid, duurzame ontwikkeling, milieubescherming, wetenschappelijk onderzoek, integratie, ... zijn dan weer te weinig middelen voorzien. De Groenen willen die verhoudingen bijsturen. Alleszins willen we de steun aan ecologisch schadelijke productiewijzen en producten, zoals de miljardensteun aan de nucleaire sector, afschaffen.
- 2.9 Er komt een Europese ondergrens voor de effectieve belasting op bedrijfswinsten.
- 2.10 Er komen Europese basistarieven voor de belasting op rente-inkomsten, dividend, vermogen en vermogenswinst. De plicht voor lidstaten om informatie uit te wisselen over kapitaalgoeden en -inkomsten van elkaars ingezetenen wordt uitgebreid. De EU zet zich in voor een harde mondiale aanpak van belastingparadijzen.
- 2.11 Als de EU-grondwet in werking treedt, wordt zo snel mogelijk de bepaling die meerderheidsbesluitvorming in de Raad en medebeslissingsrecht van het EP mogelijk maakt geactiveerd voor de hierboven genoemde fiscale maatregelen. Zo nodig vormen de eurolanden daartoe een Europese kopgroep voor belastingcoördinatie.
- 2.12 Vooruitlopend op een vergroening van het Europese BTW-stelsel mogen lidstaten een verlaagd BTW-tarief (her)invoeren voor milieuvriendelijke en/of arbeidsintensieve diensten, zoals schoenmakerij en fietsreparatie. De BTW voor fair trade- en biologische producten wordt afgeschaft.
- 2.13 Een stabiele muntunie vergt een democratische inbedding en grotere solidariteit.
- 2.14 Werkgelegenheid wordt, naast prijsstabiliteit een belangrijke doelstelling van de Europese Centrale Bank (ECB).

- 2.15 Een grotere legitimiteit van de ECB is enkel mogelijk door grotere transparantie en democratische verantwoording.
- 2.16 Het Stabiliteitspact wordt conjunctuurgevoeliger, opdat de eurolanden een trendmatig begrotingsbeleid kunnen voeren. Daarbij mag het structurele begrotingssaldo van eurolanden met een te hoge staatsschuld niet in de min komen. Hardnekkige overtreders verliezen hun stemrecht in de Raad van Ministers bij financiële en begrotingsbesluiten.

Structuurbeleid

Het zogenaamde structuurbeleid was erop gericht de regionale verschillen binnen de Unie weg te werken, door verschillende steunmaatregelen. Gebieden of landen die achterop lagen tegenover de andere konden zo toch aansluiting vinden bij de rest van de Unie. In de uitgebreide EU willen we de structuurpolitiek heroriënteren. Structuursteun moet zich vooral richten op de armste regio's en op de sociaal meest kwetsbaren in de hele EU richten. De overgang voor die regio's die nu steun krijgen, maar die zullen verliezen in de toekomst, moet zo goed mogelijk voorbereid worden.

- 2.17 Structuurpolitiek dient zich meer dan vroeger te richten op duurzame ontwikkeling. Lidstaten met een BNP van meer dan 90% van het EU-gemiddelde worden vanaf 2007 zelf verantwoordelijk voor de steun aan achterstandregio's. Middelen uit de structuurfondsen die de lidstaten niet tijdig inzetten, kan men doorschuiven naar innovatieve projecten.
- 2.18 Een klein deel van de Structuurfondsen blijft beschikbaar voor de hele EU, ter ondersteuning van grensoverschrijdende samenwerking en van nieuwe prioriteiten in het Europees sociaal beleid. Ook voor de vorming van Europese ecologische hoofdstructuur komen subsidies beschikbaar.
- 2.19 Extra steun dient voorzien te worden om de toetreding tot de monetaire unie te begeleiden voor de nieuwe lidstaten. Tijdelijke (begrotings)steun kan gaan naar de opbouw van sociale zekerheid en gezondheidszorg.
- 2.20 Het Cohesiefonds verdwijnt.
- 2.21 Op oneigenlijk of frauduleus gebruik van EU-subsidies volgt onmiddellijke terugvordering. De verantwoordelijke instanties en bedrijven worden tijdelijk uitgesloten van steun.

Een sociale ruimte

In sommige domeinen is de Europese integratie zeer ver gevorderd, in andere spijtig genoeg niet. Als de EU meer steun wil krijgen van haar burgers, moeten we die balans dringend in evenwicht brengen. Een gemeenschappelijke Europese markt kan niet zonder een goed uitgewerkt Europees sociaal beleid. Het kan niet langer dat individuele lidstaten vooruitgang op dit vlak blijven blokkeren. Wij willen goede sociale normen voor de hele Unie. Er is nood aan werkzame EU-regels die door een actieve sociale politiek van de EU sociale dumping verhinderen. Gemeenschappelijke maatregelen zijn nodig op het vlak van actieve werkgelegenheidspolitiek, armoedebestrijding en het tegengaan van sociale uitsluiting. Enkel het invoeren van minimumstandaards volstaat niet, een actieve politiek is nodig, in de lijn van de Lissabon-

strategie. Het werkgelegenheidsbeleid dient uitdrukkelijk met een ecologische economische politiek verbonden te worden waarin sociaal-ecologische duurzaamheid centraal staat.

- 2.22 EU-wijde verbetering van de sociale bescherming op basis van minimumvoorschriften blijft het leidende beginsel van het Europees sociaal beleid. Het EP streeft naar een bepaling in het Europees verdrag die meerderheidsbesluitvorming in de Raad en medebeslissing door het Parlement in sociale materies invoert.
- 2.23 Een actief sociaal beleid. Streefdoel is een basisverzekering voor alle inwoners van de EU. De EU stelt basisnormen voor de hoogte van minimumloon, bijstand en basispensioen. Deze normen worden gerelateerd aan het gemiddeld inkomen in elke afzonderlijke lidstaat. Zij garanderen alle burgers een bestaansminimum van 60% van het gemiddeld inkomen per hoofd van de bevolking in hun lidstaat. Er komen ook basisnormen voor de hoogte en duur van uitkeringen bij werkloosheid, ziekte en arbeidsongeschiktheid.
- 2.24 Opname van een Europees armoedehoofdstuk in het nieuwe Verdrag.
- 2.25 Actieve steun voor ontwikkeling van de sociale aspecten van de uitbreiding. Dat kan door het geven van meer steun vanuit de EU bij de ontwikkeling van een sociale dialoog en van vakbonden in de nieuwe lidstaten. Meer inspanningen vanuit de EU om het wetgevend sociaal kader te helpen omzetten, uitvoeren en realiseren. Begeleiding van nieuwe lidstaten door de EU om een sociaal zekerheidsstelsel te ontwikkelen naar Europees model.
- 2.26 Vastleggen en versterken van de participatieve democratie en betrokkenheid van de sociale partners. Steun aan de ontwikkeling van een Europese civiele samenleving.
- 2.27 Belemmeringen voor het vrij verkeer van werknemers en de vrije vestiging van gepensioneerden, vervroegde uittreeders en arbeidsongeschikten in de hele EU worden weggenomen door wetgeving die de doorlopende opbouw van sociale rechten en het meenemen van uitkeringen vergemakkelijkt, maar belastingontwijking tegengaat.
- 2.28 Het Europees beleid inzake gelijke behandeling van mannen en vrouwen op de arbeidsmarkt wordt uitgebreid met het tegengaan van indirecte discriminatie, b.v. in functiewaarderingssystemen. Seksedifferentiatie bij pensioen- en verzekeringspremies wordt verboden.
- 2.29 De Commissie krijgt het voortouw bij de coördinatie van het macro-economisch en werkgelegenheidsbeleid van de lidstaten, met name de eurolanden. Werkgelegenheid, armoedebestrijding en een duurzame kenniseconomie komen centraal te staan in de Globale Richtsnoeren voor het Economisch beleid.
- 2.30 Een werkgelegenheidstoets wordt ingebouwd, waardoor de Commissie beleidsmaatregelen kan toetsen op de gevolgen voor de werkgelegenheid.
- 2.31 De EU bevordert dat de lidstaten het recht op scholing, stage of gesubsidieerde arbeid garanderen voor alle werklozen, te beginnen met jongeren en langdurig werkzoekenden.
- 2.32 De EU bevordert veiligheid en kwaliteit van de arbeid, mede door invoering van minimumvoorschriften inzake zorgverloven, kinderopvang en deeltijdarbeid. De

- Europese maximumwerkweek van 48 uur wordt verkort. Er komen (scherpere) normen voor onder meer RSI, stress, geluid, tillen en schadelijke verfstoffen.
- 2.33 De EU verzekert gelijke arbeidsvoorwaarden voor uitzendkrachten.
- 2.34 ‘Oude’ EU-landen die een overgangsregeling hebben bedongen voor de toelating van werkzoekenden uit nieuwe lidstaten tot hun arbeidsmarkt, krijgen geen verder uitstel.
- 2.35 Werknemers- en werkgeversorganisaties krijgen nadrukkelijk de opdracht om binnen de Europese Sociale Dialoog te werken aan de verbetering van arbeidsvoorwaarden en –omstandigheden, mede met het oog op de vergrijzing. Overeenkomsten tussen sociale partners worden niet tot wet verheven indien het EP ze afkeurt. De Commissie krijgt de mogelijkheid om collectieve arbeidsovereenkomsten op Europees niveau, voor sectoren die grensoverschrijdend concurreren, algemeen verbindend te verklaren.
- 2.36 Voor Europese ondernemingsraden wordt de drempel verlaagd (tot 500 werknemers), het raadplegingsrecht en de faciliteiten verbeterd.
- 2.37 Opmaak van een realistisch en doelgericht Europees KMO-stappenplan. Zo’n plan bevat verschillende elementen. Zo is er nood aan een juridische en politieke erkenning van het Europees Handvest voor de Kleine Onderneming en de toekenning van een specifiek budget voor de realisering ervan. Een duidelijke toekenning van de bevoegdheid voor KMO’s binnen de Commissie. Betere en tijdige consultatie van de representatieve KMO-organisaties. Nieuwe instrumenten voor de financiering van KMO’s. Versterking van de ondersteuning van de KMO in de oude en nieuwe lidstaten. Invoering van een KMO-toets bij nieuwe regulerende initiatieven. Na 2005 een definitief behoud van de maatregel voor verminderd BTW-tarief voor de arbeidsintensieve diensten. Een evenwichtig distributiebeleid dat de belangen van detailhandelaars en KMO’s vrijwaart tegenover de grote distributiebedrijven. Een Europees overlegplatform en een geïntegreerde aanpak voor de KMO rond grensoverschrijdende criminaliteit.
- 2.38 Ruimere aandacht en steun voor de sector van de sociale economie en werk- en opleidingsprojecten voor kansengroepen. De werking van deze sector mag niet doorkruist worden door Europese concurrentieregels. De regels inzake staatssteun mogen niet van toepassing zijn op het beleid van lidstaten om bedrijven aan te moedigen risicogroepen tewerk te stellen..
- 2.39 De EU spreekt haar lidstaten aan op de houdbaarheid van hun pensioenstelsels. Zij gaat daarbij uit van een pensioenleeftijd van maximaal 65 jaar en bevordert dat oudere werknemers de mogelijkheid van deeltijdpensioen krijgen.
- 2.40 Een Europees toezichtskader voor pensioenfondsen verzekert dat deze hun uitkeringsverplichtingen naleven en hun maatschappelijke verantwoordelijkheid als beleggers en aandeelhouders nemen. De EU waarborgt dat het vrije verkeer van diensten op de Europese pensioenmarkt de solidariteit binnen collectieve pensioenregelingen op bedrijfstak- en ondernemingsniveau niet ondergraaft.
- 2.41 Herverdeling van arbeid en zorg door minimumvoorschriften voor zorgverloven, betaalbare kinderopvang en langdurig werkzoekenden.

- 2.42 Ondersteuning van het gezondheids- en zorgbeleid van de lidstaten. Sterkere rol voor het Europees Parlement en de maatschappelijke groepen in het vastleggen van doelen en criteria in het kader van open coördinatie voor de gezondheidssystemen. Versterking van Europees doelgroepgericht gezondheidsonderzoek en actieprogramma's op het vlak van onder meer AIDS en kanker. Meer onderzoek op het vlak van milieu en gezondheid. Harmonisering van de zorgopleidingen in de EU.

Kennismaatschappij

We willen een sterke strategie om de EU tegen 2010 tot kennismaatschappij uit te bouwen. Sterke investeringen in de kennismaatschappij zijn nodig. We willen onderzoek en ontwikkeling op basis van duurzaamheidscriteria versterkt zien. Speciale aandacht dient te gaan naar het dichten van de sociale en ook digitale kloof.

- 2.43 Kansen voor studenten en scholieren. Veel meer mogelijkheden voor studenten om – onafhankelijk van hun eigen financiële toestand – een aantal maanden in het buitenland te leven en studeren. De Groenen willen 500.000 Erasmusstudenten per jaar. Ook scholieren moeten gemakkelijker een school in het buitenland kunnen bezoeken. Verbeterde uitwisselingsprogramma's voor leerkrachten zijn nodig. De wederzijdse erkenning van diploma's willen we versterken. Sterkere rol voor studenten bij het bepalen van de afspraken voor de coördinatie van het hoger onderwijs in Europees perspectief (Bologna-verklaring).
- 2.44 Versterking van het onderzoek naar de inhoud van beroepsopleidingen en uitbouw van een cultuur van levenslang leren die aangepast is aan de nieuwe maatschappelijke uitdagingen.
- 2.45 Steun voor vrije software. De EU-instellingen gaan over op open standaarden en open source software. Software die met EU-steun ontwikkeld wordt, krijgt verplicht een publieke licentie mee.
- 2.46 Onderwijs is een publiek goed, en dient ook een publieke verantwoordelijkheid te blijven. We verzetten ons tegen een verregaande commercialisering of bijkomende liberalisering in het kader van de WTO- en GATS-onderhandelingen.

Onderzoek en ontwikkeling

De EU kan een sterke ondersteunende rol spelen in de versterking van het beleid voor onderzoek en ontwikkeling. Het algemeen doel om 3% van het BBP te investeren in onderzoek en ontwikkeling dient gehaald te worden. Er is wel nood aan het meer doelgericht inzetten van de middelen met het oog op een sociaal-ecologisch duurzame ontwikkeling.

- 2.47 Binnen de onderzoeksprioriteiten willen we bijsturingen. Geen middelen voor onderzoek naar nieuwe kernreactortypes of kernfusie, noch naar ontwikkeling van wapensystemen. Wel meer onderzoek naar hernieuwbare energie en energiebesparing, en alternatieven voor dierproeven. Het verbod op klonen willen we behouden. In het gezondheidsonderzoek willen we meer middelen voor preventieve strategieën.
- 2.48 In het kaderprogramma onderzoek voldoende ruimte laten voor hogescholen en KMO's, niet enkel voor grote onderzoeksinstituten.

- 2.49 De *brain drain* van Europese onderzoekers moet gestopt worden. Daarvoor moet het statuut van de wetenschappers opgewaardeerd worden. In de parlamentsgebouwen in Straatsburg wordt een heuse, nieuwe Europese universiteit gehuisvest.

Buitenlands en veiligheidsbeleid

De voorbije jaren werd het ontbreken van een gemeenschappelijk buitenlands beleid van de EU al te vaak pijnlijk duidelijk, b.v. in de Irak-kwestie. Gedreven door nationale belangen verhinderden sommige lidstaten steeds opnieuw dat vooruitgang werd gemaakt. Daardoor miste de EU belangrijke kansen om een stuwende positieve rol te spelen in de internationale politiek. Tegelijk werd daardoor ook vaak te veel ruimte gelaten voor een eenzijdige (militaire) aanpak door een aantal landen, soms zelfs los van het VN-kader. Dat is voor ons onaanvaardbaar. De rijke Europese ervaring in het omgaan met conflicten en samenleven van verschillende culturele groepen zou nog meer moeten kunnen ingezet worden als alternatief voor een eenzijdige 'veiligheidsbenadering', onder meer in de aanpak van het internationaal terrorisme. Wij willen Europa niet uitbouwen tot een militaire supermacht, maar wel een verantwoorde veiligheidspolitiek uitwerken voor een civiele macht Europa. Dat gebeurt door een versterking van de multilaterale aanpak en het binden van acties aan de internationale rechtsorde.

- 2.50 De functies van Eurocommissaris voor Buitenlandse Betrekkingen en Hoge Vertegenwoordiger voor het Gemeenschappelijk Buitenlands- en Veiligheidsbeleid worden al vanaf het aantreden van de nieuwe Commissie in 2004 in één persoon verenigd. Deze (toekomstige) EU-buitenlandminister krijgt van de lidstaten armslag om het buitenlands en veiligheidsbeleid effectief te coördineren. Lidstaten dienen, voorafgaand aan buitenlandpolitieke stellingnames en acties, consultaties te plegen in EU-verband. De minister legt verantwoording af aan het EP en treedt af wanneer het EP het vertrouwen opzegt.
- 2.51 Frankrijk en Groot-Brittannië dragen hun permanente zetel in de VN-Veiligheidsraad over aan de EU voor 2007. In afwachting daarvan vertolkt de EU-minister van Buitenlandse Zaken de EU-standpunten in de Veiligheidsraad.
- 2.52 Internationale rechtsorde. VN is en blijft de basis van de internationale rechtsorde. Een hervorming en versterking van de rol van de VN-Veiligheidsraad is aangewezen. Werk maken van een zetel voor de EU in de Veiligheidsraad. Alle EU-staten dienen onverkort de integriteit van het statuut van het Internationaal Strafhof te verdedigen. Het Internationaal Strafhof zou volledig operationeel moeten zijn voor 2006.
- 2.53 Een mondiaal verbod op de doodstraf voor 2010.
- 2.54 Ontwapening. De EU dient zich op te werpen als internationale koploper op het vlak van ontwapening, wapencontrole en wapenbeheersing. Dat geldt evenzeer voor nucleaire, biologische, chemische als voor conventionele wapens. We willen inzet van de EU voor een internationaal verbod op landmijnen en fragmentatiebommen en de verwijdering ervan. De Groenen willen dat alle kernwapens verdwijnen uit Europa. De EU zet Frankrijk en Groot-Brittannië aan tot het uitvoeren van hun verplichtingen in het kader van het non-proliferatieverdrag, met name de afbouw van hun nucleaire arsenalen.
- 2.55 Bijdrage van de EU aan het aannemen van een Internationaal Wapenverdrag in het kader van de VN tegen de herzieningsconferentie van 2006.

- 2.56 Aanscherpen en bindend maken van de EU-gedragscode voor wapenexport.
- 2.57 Ervoor ijveren dat de nieuwe lidstaten van de EU inspanningen leveren om de illegale wapenhandel op hun territorium terug te dringen en daartoe de nodige wetgeving uit te vaardigen die in overeenstemming is met de Europese regelgeving.
- 2.58 Vrede en veiligheid. De EU dient een eigen strategisch concept uit te werken, dat ook de opdrachten en inzetgebieden van de eigen snelle interventiemacht definieert. Het voorkomen en beëindigen van gewelddadige conflicten dient daarbij centraal te staan. De EU gaat uit van een regionale benadering, waarbij wordt samengewerkt met internationale organisaties, nationale staten, NGO's en lokale vredesinitiatieven.
- 2.59 Militaire interventies dienen gebonden te zijn aan een VN-mandaat.
- 2.60 De EU definieert de taken en het operatiegebied van haar snelle-reactiemacht. De nadruk ligt op het voorkomen en beëindigen van gewapende conflicten aan de instabiele randen van Europa, in samenwerking met VN en OVSE. Voor militaire operaties buiten het eigen continent vormt optreden in breder verband, b.v. met landen uit de regio, het uitgangspunt.
- 2.61 Voor inzet van EU-vredestroepen is toestemming van het EP nodig.
- 2.62 Een sterkere uitbouw van civiele instrumenten voor conflictpreventie is nodig. De EU richt een civiel vredescorps op, gespecialiseerd in niet-militaire vormen van conflicthantering, en stelt dit ter beschikking van VN en OVSE (Organisatie voor Vrede en Samenwerking in Europa).
- 2.63 Bij vredesmissies dienen (inter)nationale NGO's als volwaardige partners betrokken te worden bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie.
- 2.64 Opzetten van een Europees Centrum voor Geweldpreventie.
- 2.65 Aandacht voor de rol van vrouwen in conflictgebieden. Streven naar een juridisch bindend mensenrechteninstrument op Europees niveau inzake geweld tegen vrouwen. Initiatieven om artikel 147 van het Vierde Protocol van Genève te herzien teneinde verkrachting, gedwongen zwangerschap, seksuele slavernij, gedwongen sterilisatie en elke andere vorm van seksueel geweld als een grove inbreuk op de conventies van Genève te kwalificeren.
- 2.66 In het kader van het EU-beleid willen we werk maken van samenwerking en taakverdeling tussen nationale strijdkrachten.
- 2.67 Voorkomen en bestrijden van internationaal terrorisme is in de eerste plaats een verantwoordelijkheid van de (inter)nationale politie- en inlichtingendiensten. Naast het bestrijden van het terrorisme moet er voldoende aandacht besteed worden aan het aanpakken van de fundamentele maatschappelijke oorzaken ervan. Om terroristennetwerken hun recruten, sympathisanten, geldbronnen, wapens en schuilplaatsen te ontnemen, is een politiek van lange adem nodig: vermindering van armoede, onderontwikkeling, rechteloosheid, culturele en religieuze tegenstellingen en politieke wederopbouw van 'mislukte staten' onder gezag van de VN. De EU levert daarvoor grotere inspanningen.

Andere globalisering

Een andere EU kan – nog veel meer dan tot nu toe – in de mondiale politiek een voortrekkersrol spelen voor een sociaal-ecologisch duurzame globalisering. Op dit moment verloopt de globalisering al te zeer op maat van de sterke economische spelers, ten nadele van mens en milieu. Een politiek tegengewicht is dringend nodig. Wij willen dat de EU ervoor kiest om zo'n tegengewicht te vormen, en zelf niet mee te stappen in een politiek die de wereld enkel als een 'markt' ziet. Wij willen integendeel een keuze voor sociale en ecologische rechtvaardigheid. Het aantal mensen in absolute armoede ter wereld dient tegen 2015 gehalveerd te zijn, zoals de wereldleiders in de VN-Millenniumdoelstellingen trouwens hebben afgesproken. Dat kan niet alleen door de – noodzakelijke – verhoging van de ontwikkelingssamenwerking. Minstens even belangrijk is dat de energie- en grondstoffenverslindende economische en levensstijl van de industrielanden wordt omgevormd in duurzame modellen van financieel beleid, handel, landbouw, visserij, productie en consumptie.

- 2.68 Uitbouw van een sterke multilaterale milieuorganisatie. Het huidig VN-milieuprogramma opwaarderen tot een mondiale milieuorganisatie.
- 2.69 Rechtvaardige wereldhandel. De EU neemt het voortouw bij het stellen van ecologische en sociale voorwaarden aan de wereldhandel. Binnen de WTO komt de EU ervoor op dat milieubescherming en armoedebestrijding absolute prioriteit krijgen, en moet er een ondersteuningsmechanisme komen om de ontwikkelingslanden in staat te stellen hun productie aan deze criteria aan te passen. Deze prioriteiten mogen we niet ondergeschikt maken aan de handelsliberalisering.
- 2.70 De EU dwingt bij de WTO verruimde mogelijkheden af voor handelsbeperkingen ter bescherming van milieu, natuur, volksgezondheid en dierenwelzijn, maar ook met het oog op schendingen van mensenrechten of internationaal erkende arbeidsnormen.
- 2.71 Voorafgaand aan handelsbeperkingen pleegt de EU overleg met de getroffen landen en NGO's. In geval van ontwikkelingslanden biedt zij een concreet ondersteuningspakket aan, dat deze landen in staat stelt aan de Europese eisen te voldoen en hun ontwikkeling te bevorderen.
- 2.72 Binnen de WTO willen we vrijstelling van invoerrechten voor milieutechnologie, de opname van het voorzorgsbeginsel en het toelaten van productiegerichte milieustandaards.
- 2.73 Er is evenzeer nood aan een democratisering van de WTO (betere mogelijkheden voor arme landen, medezeggenschap door het EP, nationale parlementen en internationale NGO's, openstelling van het 'comité 133' voor parlementaire controle). De EU zet zich in het bijzonder in voor: (1) een betere informatiepositie voor ontwikkelingslanden en NGO's, (2) het recht van NGO's om te interveniëren bij geschillenpanels, (3) opname van een milieujurist of een jurist uit een ontwikkelingsland in het panel wanneer het geschil over een milieukwestie of een ontwikkelingsland gaat.
- 2.74 Daarbij hoort ook de afbouw van exportsubsidies, en een voorkeurbehandeling voor 'Fair Trade'-producten, onder meer door vrijstelling van BTW. Bij openbare aanbestedingen dient het gebruik van sociale criteria bij het toekennen van contracten expliciet toegelaten te zijn.

- 2.75 Eerlijke kansen voor iedereen in de wereldhandel. Het recht van arme landen erkennen om hun grenzen slechts geleidelijk open te stellen en bij wijze van overgang maatregelen te nemen ter bescherming van de eigen producten en sectoren.
- 2.76 Wij zijn voorstander van de instelling van een klachtenbureau voor ontwikkelingslanden en internationale NGO's.
- 2.77 We zijn ook voorstander van een organisatie die de markttoegang voor kleine en middelgrote producenten uit het Zuiden kan bevorderen. Zo'n organisatie werkt aan kwaliteitsverbetering, en informeert over mogelijke markten, regelgeving, beurzen en potentiële kopers.
- 2.78 Naast de multilaterale handelsbesprekingen ook voldoende aandacht voor de bilaterale en regionale handelsbesprekingen (met Mercosur, Middellandse Zee-landen, Golfstaten, ACP-landen). Naast andere dingen vragen we het stopzetten van de onderhandelingen voor de afsluiting van Economische partnerschapsakkoorden met de ACP-landen.
- 2.79 Mensenrechten centraal. De EU mag internationale onderhandelingen over handel in diensten niet gebruiken om andere landen te verplichten tot liberalisering en privatisering van publieke diensten. In de onderhandelingen voor diensten (GATS) de belangen van de bevolking van de ontwikkelingslanden gegarandeerd worden, met name tegenover mogelijke privatiseringsplannen voor de water- en andere basisnutsvoorzieningen en het patentrecht. Privatisering van de watervoorziening wijzen wij af. Toegang tot zuiver water is immers een mensenrecht. Verder willen we een verbod op het patenteren van levende organismen of hun onderdelen die in de vrije natuur voorkomen zonder ingrijpen van de mens.
- 2.80 Versterking van de werkzaamheden die de EU doet in het kader van de Wereldcommissie voor de sociale dimensie van globalisering (opgericht door de IAO).
- 2.81 Sterke inzet van de EU in de internationale fora voor het bereiken van de Johannesburg- en Millenniumdoelstellingen. Prioriteit dient daarbij te gaan naar de mondiale uitbouw van hernieuwbare energie, de vermindering van de armoede en vooruitgang op het vlak van watervoorziening. Zo dient tegen 2015 het aantal mensen dat geen toegang heeft tot zuiver water gehalveerd te worden. In alle programma's is speciale aandacht nodig voor de levensrealiteit van vrouwen.
- 2.82 Opzetten van een interparlementair onderzoek (met participatie van Europese en nationale parlementsleden en het middenveld) naar de programma's en initiatieven om te komen tot de Millenniumdoelstellingen in 2015. Opmaken van een voortgangsrapport over het halen van de millenniumdoelstellingen.
- 2.83 De EU zet zich in voor de oprichting van een mondiale milieuorganisatie.
- 2.84 De OESO-gedragscode c.q. de toekomstige VN-normen voor maatschappelijk verantwoord ondernemen worden verplicht gesteld voor multinationale ondernemingen. Naleving ervan wordt een voorwaarde voor de toekenning van exportfaciliteiten. Multinationals die buiten de EU opereren rapporteren jaarlijks in hoeverre ze zich houden aan de Europese milieu- en arbeidsnormen.

- 2.85 De EU heft het bankgeheim op voor alle internationale transacties. Instelling van een Tobintaks.
- 2.86 De EU zet zich in voor een hervorming van het IMF en de Wereldbank. De EU dient binnen deze organisaties met één stem te spreken. Het IMF zou meer preventief moeten werken. Binnen de structurele aanpassingsprogramma's zouden doelstellingen op het vlak van sociaal-ecologische duurzame ontwikkeling ruim aan bod moeten komen. Binnen IMF en Wereldbank komt de EU op voor het recht van landen om zelf te bepalen in hoeverre zij zich openstellen voor kapitaalverkeer.
- 2.87 Uitbouw van een coherente regionale strategie voor Centraal-Afrika. Die dient onder meer gericht te zijn op een gedragen armoedebestrijdingsbeleid en een ondersteuning van de sociale sectoren. Vermeden moet worden dat de heropbouw van de regio gepaard gaat met nieuwe vormen van gebonden hulp en verdergaande privatisering van de essentiële diensten. De versterking van de VN-vredesmissie in Congo (MONUC) wordt bepleit. Strengere controle op de wapenhandel naar de regio. Uitvaardigen van een wapenembargo op wapenleveringen aan niet-statelijke actoren. Bestrijding van illegale handel in diamanten, coltan en andere grondstoffen.
- 2.88 Uitbouw van een strategisch partnerschap tussen EU en Latijns-Amerika/Caraïben. Een gelijkwaardige behandeling van thema's van politieke dialoog en economische betrekkingen bij de associatie- en samenwerkingsverdragen tussen EU en Latijns-Amerika. Bindende clausules voor bescherming van sociale en economische rechten, in het bijzonder voor inheemse volkeren en andere gemarginaliseerde bevolkingsgroepen.
- 2.89 Vastleggen van een juridische basis in de nieuwe grondwet die de autonomie van ontwikkelingssamenwerking garandeert. Internationale samenwerking moet autonoom blijven van het buitenlands beleid en handelsbeleid van de Unie en eigen doelstellingen nastreven. Het beleidsdomein mag niet uitgehold en bezoedeld worden via het vermengen met en financieren van doelstellingen inzake terrorismebestrijding, militaire humanitaire operaties, asielbeleid, ...
- 2.90 Uitbreiding van de EU-middelen voor ontwikkelingssamenwerking, door vastleggen van (minstens) 0,7%-doel in alle lidstaten tegen het einde van de volgende legislatuur (2009). Voor de nieuwe lidstaten moet er een tijdspad worden opgesteld, samen met een ondersteuningsmechanisme, om hen in staat te stellen hun achterstand tegenover het EU-gemiddelde zo snel mogelijk in te halen.
- 2.91 Ontwikkelingsgelden – ook binnen de EU-begroting – mogen uitsluitend gebruikt worden voor het verwezenlijken van internationale ontwikkelingsdoelen (de 'Millenniumdoelstellingen').
- 2.92 Verder ontwikkelen van volwaardige institutionele partnerschappen met ontwikkelingslanden door een verdere afbouw van 'gebonden' hulp en door het uitwerken van een mechanisme waardoor landen van het Zuiden effectief medezeggenschap krijgen over de besteding van ontwikkelingsgelden.

3 Een grote democratie

Wij willen een democratisch Europa. We willen een Europa dat niet enkel een unie van staten is, maar vooral een unie van burgers. We willen een sterker Europees Parlement, met een grotere betrokkenheid van de Europese burgers. Op die manier kan de Europese besluitvorming transparanter verlopen. Het verenigde Europa is geen eenheidsstaat. Wij willen een Europa op federale basis, waar de beslissingen op het daartoe meest geëigende niveau genomen worden. Wat het best op een lager niveau gebeurt, moet niet naar een hoger niveau. Waar er op een hoger niveau actie nodig is, komt het erop aan democratische en goed werkende instellingen daartoe de bevoegdheid te geven. Zo'n Europa kiest voor politieke en culturele openheid, beschermt haar burgers tegen criminaliteit en geweld en laat geen ruimte voor alle vormen van extremisme. We willen een Europa dat open staat voor de rest van de wereld, en een veilige haven biedt voor vluchtelingen. Europa staat voor culturele en levensbeschouwelijke diversiteit, en dat moet net haar kracht zijn op het wereldtoneel.

Democratie

Discussies over de democratische werking van de EU lijken meestal erg ingewikkeld en weinig interessant. Nochtans zijn ze zeer belangrijk. Als de EU tot nu toe op veel domeinen te weinig aan beleid kon doen (b.v. sociaal beleid) dan is dat omdat veel lidstaten niet willen dat de EU dat doet. Als er tussen de Europese landen wel samenwerking is (b.v. op het vlak van politie-samenwerking), maar vaak te weinig gecoördineerd, en met nauwelijks enige democratische controle door een nationaal of Europees parlement, dan ligt dat opnieuw aan een aantal lidstaten dat niet wil dat dit Europees gebeurt. Onderhandelingen tussen de EU-landen liepen in het verleden vaak vast op de onwil van enkele landen om een beter Europa uit te bouwen. Nochtans is een meer democratisch en efficiënt Europa nodig, zeker nu de uitbreiding een feit is. De aanzet van een Europese grondwet kan hier een belangrijke stap vooruit betekenen.

- 3.1 Een grondwet voor een beter Europa. De EU-grondwet is geen blauwdruk van de finale vorm van de EU, maar wel een belangrijke tussenstap. We willen dat het EP een stuwende rol speelt om de grondwettelijke kaders verder uit te breiden. De Groenen willen in dat verband een parlementair initiatief op gang trekken. Bij belangrijke wijzigingen van de Europese grondwet dienen EU-wijde referenda mogelijk te zijn.
- 3.2 Als het grondwettelijk proces stilvalt, komen geïnteresseerde regeringen, nationale parlementen en het EP bijeen om de mogelijkheid te bespreken van een federale kopgroep van lidstaten binnen de EU.
- 3.3 De eerstvolgende herziening van de grondwet voorziet onder meer in: (1) rechtsmacht van het Hof van Justitie over het buitenlands en veiligheidsbeleid, (2) betere toegang tot de Europese rechter voor NGO's, (3) opname van het recht op een schoon en gezond milieu in het Grondrechtenhandvest, (4) referenda over EU-wetgeving en verdragen, (5) verkiezing van de voorzitter van de Commissie door het EP, (6) volledige inbedding van de minister van Buitenlandse Zaken in de Commissie, (7) omvorming van de Raad van Ministers tot een statenkamer, (8) instemmingsrecht van het EP bij alle internationale verdragen die de EU sluit.

- 3.4 De EU treedt zo snel mogelijk na inwerkingtreding van de grondwet toe tot het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. Zij draagt ruim bij aan de financiering van het Mensenrechtenhof om zo de rechtsgang te versnellen.
- 3.5 Meer transparantie. Betere controle op werkzaamheden van diverse lobbygroepen in en rond het EP en de andere instellingen. Het Europees anti-fraudebureau krijgt ruimere armslag voor het uitvoeren van controles in de lidstaten.
- 3.6 Europees burgerschap. Alle EU-burgers die meer dan 5 jaar in een andere lidstaat leven, zouden daar stemrecht moeten hebben voor de regionale en nationale verkiezingen.
- 3.7 De Commissie consulteert, voorafgaand aan nieuwe beleidsinitiatieven, de relevante NGO's die op Europese schaal georganiseerd zijn. Zij maakt openbaar welke organisaties zijn benaderd.
- 3.8 In een volgende grondwet willen we onder meer geregeld zien dat het Europees Parlement de voorzitter van de Commissie kan verkiezen.
- 3.9 Er komt een eenvormige salarisregeling voor Europarlementsleden.
- 3.10 Brussel wordt de enige zetel van het EP.

Asiel en migratie

Het beleid rond asiel en migratie is al jaren het slachtoffer van een soms eenzijdige 'veiligheidsbenadering'. Lidstaten proberen door steeds strengere nationale maatregelen het probleem naar anderen door te schuiven. Op die manier komen de mensenrechten van mensen die hun land ontvluchten in het gedrang. De onrechtvaardige verhoudingen tussen Noord en Zuid verdwijnen ook uit beeld. Wij willen dat Europa erkent een migratieregio te zijn. Dat wil ook zeggen dat er nood is aan een gemeenschappelijk beleid, dat mensenrechten respecteert, de lasten gelijk verdeelt over iedereen, en democratisch te controleren is.

- 3.11 Uitbouw van een gemeenschappelijk EU-migratie- en asielbeleid. Er komen Europese normen waaraan alle opvang- en asielpcedures moeten voldoen en die de individuele mensenrechten garanderen. De internationale verdragen over de rechten van asielzoekers dienen volledig gerespecteerd te worden. Speciale aandacht is nodig voor de situatie van vrouwen en kinderen, en voor de uitbouw van een statuut voor oorlogs- en burgeroorlogsvluchtelingen. We willen flankerend beleid voor de opvang van nieuwkomers en hun families. Een verblijfsstatuut dat niet vasthangt aan de werkgever, maar aan de immigrant zelf.
- 3.12 Wij willen ook financiële solidariteit tussen de lidstaten van de uitgebreide EU voor de opvang van mensen, door de uitbouw van een Europees Vluchtelingenfonds.
- 3.13 We vragen een moratorium van twee jaar op nationale restrictieve maatregelen om zo sneller tot Europese besluiten te komen.
- 3.14 De UNHCR, vluchtelingen- en mensenrechtenorganisaties worden betrokken bij de vormgeving van het EU-asielbeleid.

- 3.15 Een onafhankelijk Europees informatiecentrum stelt openbare rapportages op over landen van herkomst om het terugsturen van asielzoekers naar onveilige gebieden uit te sluiten. Het centrum baseert zich hierbij op toetsbare en actuele gegevens uit verschillende bronnen, waaronder mensenrechtenorganisaties, experts en ambassades.
- 3.16 De EU verhoogt haar bijdrage aan het UNHCR.
- 3.17 De EU-landen schuiven hun verantwoordelijkheid voor asielzoekers niet af op ontwikkelingslanden. Opvang in de regio kan nooit in de plaats komen van een Europees asielbeleid.
- 3.18 Voor deze materie willen we besluitvorming bij meerderheid (en niet bij unanimiteit), met medebeslissing van het Europees Parlement mogelijk maken, om de huidige blokkades door individuele lidstaten tegen te gaan.
- 3.19 De EU stimuleert en faciliteert het ontwikkelen van een migratiebeleid door de lidstaten.
- 3.20 Niet-EU-burgers, dienen na 5 jaar legaal verblijf het EU-burgerschap te kunnen verwerven.

Justitie en binnenlandse zaken

Deze materie hoort bij de klassieke kerntaken van de nationale staten. De Europese samenwerking op dit terrein ontsnapt te vaak aan democratische controle door een nationaal of Europees Parlement. En dat terwijl er nood is aan een beter uitgewerkt en evenwichtig Europees beleid – onder meer in de aanpak van het internationaal terrorisme – dat zich niet laat verleiden tot een te ‘militaire’ aanpak van problemen van binnenlandse veiligheid.

- 3.21 Er is nood aan een gemeenschappelijke aanpak van grensoverschrijdende criminaliteit, mensenhandel en terrorisme. Daarbij mag er geen sprake zijn van ongeoorloofde inperking van de mensenrechten. De grond- en mensenrechten moeten in alle omstandigheden gerespecteerd worden en effectieve rechtsmiddelen dienen beschikbaar te zijn.
- 3.22 Het Europees arrestatiebevel wordt opgeschort totdat de EU minimumnormen voor de rechten van de verdachten en de strafprocedure heeft vastgelegd. Deze minimumnormen betreffen onder meer het recht op juridische bijstand, de maximale lengte van het voorarrest, de toelaatbaarheid van opsporingsmethodes zoals burgerinfiltranten en het aftappen van telecommunicatie.
- 3.23 We willen een limitatieve lijst van ‘eurocrimes’: delicten die per definitie zwaar en grensoverschrijdend zijn en een EU-belang raken, zoals mensenhandel, fraude met EU-geld en bepaalde milieudelicten. Voor deze delicten wordt een duidelijke definitie vastgesteld en worden de nationale strafmaten dichter bij elkaar gebracht.
- 3.24 Het Europees Openbaar Ministerie wordt verantwoordelijk voor de vervolging van eurocrimes. Het EOM is gebonden aan de Europese normen voor de strafprocedure en wordt gecontroleerd door de Commissie, die daarover verantwoording aflegt aan de Raad van Ministers en het EP.

- 3.25 Betere samenwerking op het vlak van de inlichtingen- en politiediensten in de aanpak van het internationaal terrorisme is noodzakelijk.
- 3.26 De EU verzet zich uitdrukkelijk tegen de wijze waarop de VS vorm geeft aan terrorisme- en drugsbestrijding. Zij eist dat de bescherming van burgerrechten gegarandeerd wordt bij de transatlantische samenwerking. Er worden geen verdachten uitgeleverd aan de VS die ook – eventueel na overdracht van Amerikaans bewijs – in eigen land kunnen terecht worden.
- 3.27 Drugsbeleid dient in de eerste plaats deel uit te maken van een gezondheidsbeleid. Lidstaten die vanuit zo'n benadering kiezen voor een vernieuwend drugsbeleid, mogen niet verplicht worden tot een meer repressieve benadering.

Diversiteit en antidiscriminatie

Europees burgerschap kan maar volwaardig zijn als we elke vorm van discriminatie tegengaan. De grote diversiteit die bestaat tussen mensen, is een positieve uitdaging, geen bedreiging. Het is een verrijking voor het Europees samenlevingsmodel, dat trouwens al eeuwen steunt op het samenleven van verschillende culturen en gemeenschappen.

- 3.28 Actief antidiscriminatiebeleid. We willen een omvattende EU-antidiscriminatie-richtlijn die discriminatie op het vlak van geslacht, zogenaamd ras, huidskleur, afstamming, nationale of etnische afkomst, seksuele geaardheid, burgerlijke staat, geboorte, fortuin, leeftijd, geloof of levensbeschouwing, huidige of toekomstige gezondheidstoestand, mentale of fysieke handicap tegengaat.
- 3.29 Het garanderen van het recht op beroepsopleiding en deelname aan de arbeidsmarkt voor mensen met een handicap. De EU maakt zich sterk voor een VN-verdrag over de rechten van mensen met een handicap.
- 3.30 Volledige gelijke behandeling van homoseksuelen in heel de EU. Erkenning in alle lidstaten van het homobuigzaam en geregistreerd partnerschap. Een jaarlijks rapport in het Europees Parlement over de stand van zaken op het vlak van integratie van maatschappelijke minderheden in de EU.
- 3.31 Internationale afspraken over gelijke behandeling van man en vrouw in alle lidstaten omzetten in nationale wetgeving en beleid. Er komen maatregelen voor gelijke kansen voor vrouwen en mannen op de arbeidsmarkt. Instellen van een richtlijn voor gelijke behandeling van mannen en vrouwen in de verschillende levensdomeinen.

Cultuur en media

Groene Europese cultuurpolitiek wil de Europese culturele erfenis die steunt op een grote diversiteit behouden en verder ontwikkelen. Het is dus niet de bedoeling te komen tot een Europese 'eenheidscultuur' of één leidende cultuur. Net het bevorderen van de interculturele dialoog betekent een meerwaarde van de Europese cultuur. Een rechtstreekse bevoegdheid op het vlak van cultuur voor de EU is niet aangewezen. Een versterking van de culturele programma's wel.

- 3.32 We willen de bestaande talenrijkdom in de EU bewaren en verder ontwikkelen.

- 3.33 Meer steun voor Europese film- en mediaprojecten. Steun voor het behoud van openbare omroepen.
- 3.34 Steun voor openbare en privé-media die programma's aanbieden met een uitgesproken Europees perspectief.
- 3.35 Invoering van een 'lex Berlusconi', die beperkingen stelt aan het bezit van verschillende media (b.v. tv-stations en kranten) door één (rechts)persoon, een wettelijke basis legt voor de onafhankelijkheid van redacties, en maatregelen bevat tegen de verstrengeling van politiek en media.
- 3.36 Oprichting van een onafhankelijke media-adviesraad die oog heeft voor het pluralisme en de onafhankelijkheid van de media.
- 3.37 Bij de herziening van de richtlijn 'Televisie zonder grenzen' worden reclame-onderbrekingen tijdens bioscoop- en televisiefilms, documentaires en uitzendingen voor kinderen verboden.
- 3.38 De EU sluit zich aan bij de UNESCO-verdragen tegen illegale in- en uitvoer van kunstvoorwerpen en bevordert de inwerkingtreding van het UNESCO-verdrag voor het behoud van immaterieel cultureel erfgoed.
- 3.39 Verdere uitbouw van het project Europese hoofdstad, met speciale aandacht voor culturele en ecologische duurzaamheid.
- 3.40 Blijvende steun voor de vraag naar uitzondering voor culturele producten in het kader van de WTO-onderhandelingen.
- 3.41 De EU zou steun moeten geven aan programma's van 'artists in residence'.
- 3.42 Instelling van een 'Europees cultureel observatorium'. Die organisatie zou zich onder meer moeten bezighouden met een informatieportaal dat informatie geeft over de culturele structuren in de lidstaten, de arbeids- en fiscale reglementeringen voor artiesten. Het kan ook samenwerking bevorderen met derde landen.

Uitbreiding en goed nabuurschap

De uitbreiding van de EU is een vredesproject. Als de uitbreiding slaagt, zal een eind kunnen komen aan de verdeeldheid die in de 20ste eeuw zoveel menselijk leed veroorzaakte. Maar of de uitbreiding zal slagen, hangt af van enkele factoren. Zo is er nood aan een meer efficiënte besluitvorming binnen de EU, anders zal het hele integratieproces blokkeren. Meer dan tot nu toe zullen de huidige EU-landen ook echt bereid moeten zijn te investeren in deze uitbreiding. Echte solidariteit is nodig, want de verschillen tussen oude en nieuwe lidstaten zijn soms nog erg groot. Een succesvolle uitbreiding kan ertoe leiden dat de EU nog meer een stuwende politieke rol kan spelen voor een internationale rechtsorde die steunt op de mensenrechten.

- 3.43 Afronden van de toetredingsonderhandelingen met Bulgarije en Roemenië, zodat zij in 2007 kunnen toetreden.
- 3.44 Blijvend sterke rol van de EU in de Balkan als coördinerende kracht in het werken aan democratieopbouw, stabiliteit en tegengaan van opflakkerend geweld.

- 3.45 Een integratieperspectief voor Turkije aanbieden. Als dit land de criteria op het vlak van mensen- en minderhedenrechten en democratie vervult, kan met de toetredingsonderhandelingen begonnen worden. De EU dient zich actief als ondersteunende actor bij de hervorming in Turkije op te stellen.
- 3.46 De EU doet haar toetredingsbelofte aan Kroatië, Servië-Montenegro, Bosnië, Macedonië en Albanië gestand. Met de landen die voldoen aan de politieke voorwaarden voor het EU-lidmaatschap, worden in 2009 toetredingsonderhandelingen gestart. Een blijvende Europese aanwezigheid in de regio wordt gegarandeerd. Culturele uitwisseling en samenwerking tussen EU-lidstaten en regio's in de Balkan worden aangemoedigd. Initiatieven ter ondersteuning van de civiele samenleving worden gepromoot. Verdragen met de VS over het niet uitleveren van Amerikaanse staatsburgers aan het Internationaal Strafhof zijn onverenigbaar met het EU-lidmaatschap.
- 3.47 In toetredingsverdragen worden vrijwaringsclausules opgenomen, die de EU machtigen om nieuwe lidstaten uit te sluiten van deelgebieden van de interne markt of van de justitiesamenwerking, wanneer zij bij toetreding nog niet aan de EU-standaards voldoen.
- 3.48 Versterking van het EU-beleid ten aanzien van Rusland en de andere GOS-staten. De EU zet zich in voor een constructief-kritische begeleiding van de hervormingsprocessen in de GOS-staten. Eerste prioriteit gaat naar de geweldloze oplossing van conflicten en het beëindigen van mensenrechtenschendingen zoals in Tsjetsjenië. De ontwikkeling van de civiele samenleving wordt ondersteund. Culturele uitwisseling en samenwerking tussen Europese lidstaten en Rusland, Oekraïne, Wit-Rusland en Moldavië worden aangemoedigd. De aanpak van nucleair afval en andere milieuproblemen is eveneens prioritair.
- 3.49 Via het Barcelona-proces, dat zich richt op het zuidelijk en oostelijk Middellandse-Zeegebied, meer initiatieven nemen voor de bevordering van vrede en stabiliteit en een intensieve dialoog tussen de culturen.
- 3.50 Blijvende stuwende rol voor de EU in het vredesproces in het Midden-Oosten. De EU schakelt zich voluit in in een multilaterale benadering gericht op een duurzame regeling van het Israëlisch-Palestijns conflict. Zo'n regeling kan enkel uitgaan van het erkennen van een leefbare Palestijnse staat. Door een duidelijk politiek perspectief op zo'n regeling, met veiligheids garanties voor Palestijnen en Israëli's zal het mogelijk zijn het geweld te doen stoppen. Geweld kan immers geen duurzame oplossing brengen. Leidraad voor een politieke regeling zijn de relevante VN-resoluties. Wij verwachten van de EU een sterkere inzet om een politieke oplossing van het conflict dichterbij te brengen. De EU neemt bijkomende initiatieven om de verdere afwerking van de scheidingsmuur die de Israëlische regering bouwt op de Westelijke Jordaanoever tegen te houden en het reeds gebouwde deel te slopen. De EU past het associatieakkoord met Israël op correcte wijze toe. Zo nodig wordt het opgeschort. De EU pleit voor het zenden van een VN-interpositiemacht.
- 3.51 Nieuwe transatlantische agenda, steunende op 'kritische solidariteit'. Het is belangrijk dat de VS zich inschakelt in de internationale organisaties, en geen unilaterale koers vaart. De EU moet de VS ertoe aanzetten snel het statuut van het Internationaal Strafhof te ratificeren. De nieuwe bewapeningsplannen van de VS zijn zorgwekkend. Wij wijzen de strategie van unilaterale 'preventieve' militaire acties af. De transatlantische samenwerking

mag zich niet beperken tot het militaire domein, maar zou zich ook onder meer op het internationaal milieubeleid moeten richten.

Nawoord

In deze brochure hebben we de grote lijnen geschetst van onze ideeën voor een groener Europa. Wil jij ook een beter Europa? Dat kan. Geef je steun aan Groen! Zorg er mee voor dat er een sterke groene delegatie komt in het Europees Parlement.

Een meer uitgebreide versie van dit programma kun je vinden op www.groen.be.

Heb je nog ideeën voor een groener Europa? Wil je dit programma verder verspreiden? Wil je meewerken met de Europese Groenen? Reageer, via jan.mertens@groen.be.